

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PRO AOPK ČR

2024

Dům přírody Pálavy

1. Úvod

Rok 2024 byl završením příprav projektu Domu přírody Pálavy a jeho otevření. Po několika letech příprav, stavebních prací a tvorby expozice bylo 14. června návštěvnické středisko CHKO Pálava v prostorách bývalé archeologické expozice v Dolních Věstonicích slavnostně otevřeno a hned následující den přivítalo první návštěvníky z řad široké veřejnosti.

Základem pro vznik expozice byl dokument *Koncepce práce s návštěvnickou veřejností CHKO Pálava*, jehož součástí byl i *Interpretační plán Domu přírody Pálavy*. Ten definoval základní cíl interpretace takto: *Prostřednictvím expozice a služeb v Domě přírody Pálavy pomoci návštěvníkům vnímat význam, krásu, ale i zranitelnost krajiny Pálavy, ocenit její jedinečnost i péči, kterou údržbě a ochraně zdejšího území věnují instituce ochrany přírody, hospodáři, obce, muzea i další subjekty a místní lidé. Motivovat návštěvníky území k tomu, aby svým chováním ochranu zdejších přírodních a kulturních hodnot podpořili.* Na tomto základě pak odborníci z AOPK ČR, Správy CHKO Pálava, Regionálního muzea v Mikulově a Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR, z.s. spolu s hlavní designérkou expozice Janou Vodičkovou a architekty ze studia desk architekti pracovali na návrhu moderní, interaktivní a pestré expozice. Jejím mottem – které návštěvníky vítá – je „**O Pálavě, její kráse a pestrosti, o zodpovědnosti lidí za její osud.**“ Přípravy začaly v roce 2017 a žádost o dotaci do Operačního programu Životní prostředí byla podána v listopadu 2018. Hned v následujícím roce pak začala příprava filmů, exponátů, textů a designu (viz seznam dodavatelů a autorů v příloze). Průběh zejména stavebních prací zdržely nejrůznější administrativní problémy související s výběrovým řízením, takže stavět se začalo až na počátku roku 2023. Několikaleté zdržení také způsobilo problémy s dodavateli expozice, kteří byli vysoutěženi často několik let před reálným začátkem prací, a původně vysoutěžené ceny již neodpovídaly realitě. Mnohé dílčí zakázky taky bylo potřeba soutěžit znova či řešit dofinancování. Celkové náklady na DPP (78,3 mil. Kč) tak o zhruba 20 mil. Kč překročily původní rozpočet. Financování bylo možné díky výraznému zvýšení kofinancování ze strany Jihomoravského kraje. Komplikovaná byla také situace s dotací z Operačního programu životní prostředí, kdy

Rozhodnutí o poskytnutí dotace (v důsledku opakovaných požadavků SFŽP na nejrůznější doplnění a úpravy podkladů) bylo obdrženo až 7. listopadu 2023 s tím, že veškeré uznatelné náklady musely být ze strany RMM proplaceny do konce roku 2023 a zahájení provozu proběhnout nejpozději do konce června 2024.

V létě roku 2023 se také začalo opět intenzivněji pracovat na obsahové stránce expozice a jejím finálním designu. Vzhledem k časovým prodávám a nejistotám totiž příprava expozice poněkud usnula a ukázalo se, že jednotlivé části jsou v nejrůznějších stádiích, od takřka finálních, odborně zrevidovaných textů a detailní představy o grafické podobě prvku (zejména části připravované ve spolupráci se Správou CHKO Pálava) po části prakticky nezpracované, s jen rámcovou představou o obsahu. Od září tak probíhaly pravidelné (2–4× měsíčně) online schůzky designérky expozice Jany Vodičkové, autorů textů Ladislava Ptáčka a Jany Urbančíkové (SIMID) a Jana Miklína. Intenzivně se pracovalo na obsahu a podobě expozice. Souběžně probíhaly také koordinační schůzky s jednotlivými dodavateli dílčích částí expozice. V průběhu roku 2023 bylo průběžně dodáváno vybavení DPP i jednotlivé exponáty, které byly provizorně deponovány na mikulovském zámku. Na konci roku 2023 byla také vypracována první verze harmonogramu instalace expozice, která – na základě informací o dodavatele stavby – počítala s předáním „bezprašné“ stavby v polovině ledna 2024, instalací expozice od poloviny února do poloviny dubna, a cca měsícem na testovací provoz před otevřením.

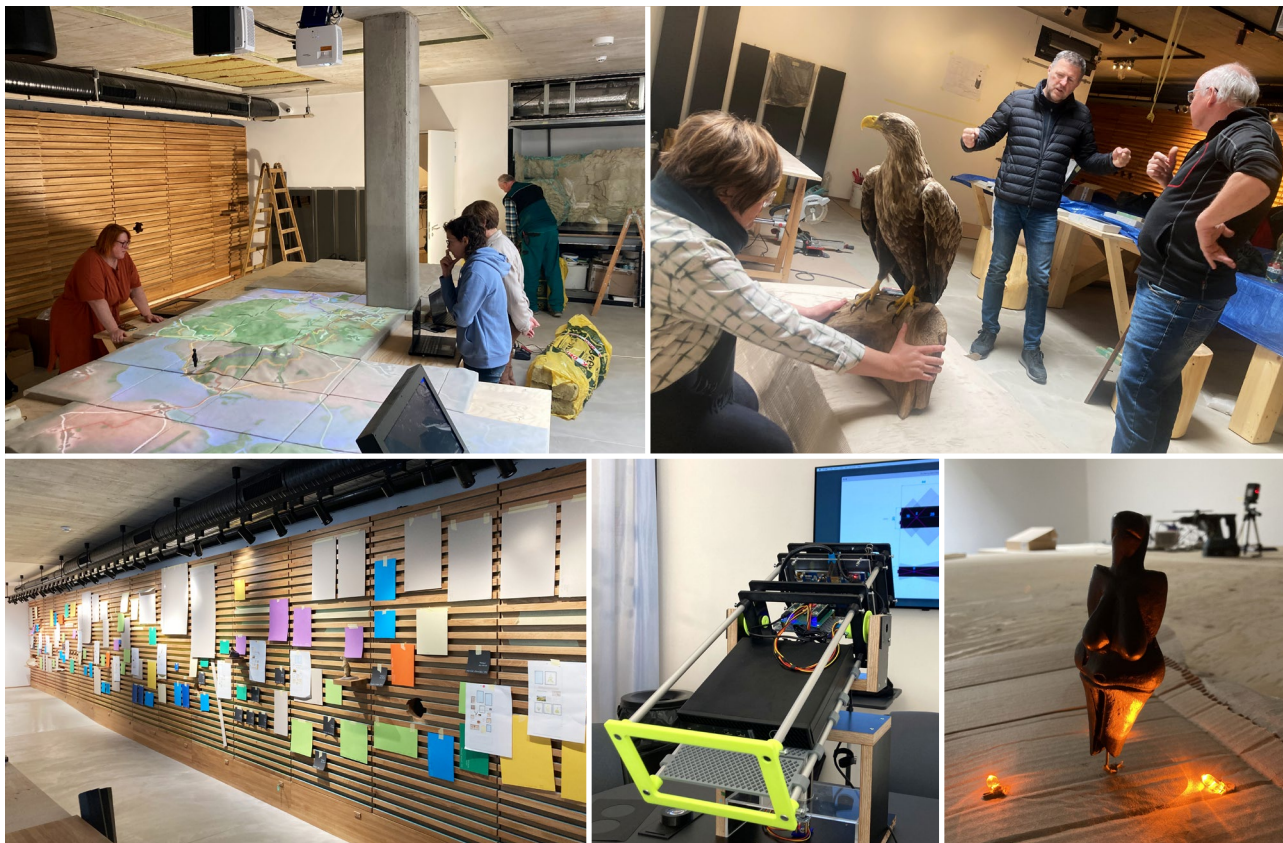
Nejrůznější problémy a zdržení se stavbou (spojené zejména se zatékáním vody z jezírka na střeše expozice a vody z přívalových srážek) však způsobily výrazné zdržení a posuny harmonogramu. Velká část instalace expozice nakonec probíhala souběžně se stavebními pracemi. Největší část práce na expozici (např. lepení všech tisků, umístění předmětů na zeď pestrosti apod.) se uskutečnila během posledních dvou týdnů před otevřením. V tuto dobu navíc objekt postihla další přívalová povodeň, při které mj. nateklo do stropních elektrických rozvodů, které byly zprovozněny 12. 6. a problém s vodou a zkratováním elektrických okruhů se opakoval prakticky po celý červenec i srpen, než byl definitivně vyřešen.

Fotodokumentace z průběhu stavby (2023–2024)

Obvyklý stav v ulici před DPP při přívalových srážkách

Fotodokumentace z přípravy expozice na jaře 2024

Naplánovaný termín slavnostního otevření za účasti pozvaných hostů z řad zástupců MŽP a AOPK ČR, Jihomoravského kraje, dodavatelů stavby a expozice, regionálních muzejí a dalších Domů přírody v **pátek 14. června** se však podařilo dodržet. Po krátkých projevech přestříhli pásku ministr životního prostředí Petr Hladík, hejtmán

Jihomoravského kraje Jan Grolich, starostka Dolních Věstonic Jaroslava Rajchlová, ředitel AOPK ČR František Pelc a ředitel RMM Petr Kubín, následovala prohlídka expozice. V odpoledních hodinách pak byl Dům přírody Pálavy otevřen pro občany Dolních Věstonic, kteří si tak hned první den mohli prohlédnout budovu „svého“ muzea

Slavnostní otevření, zleva: P. Hladík, J. Grolich, J. Rajchlová, F. Pelc, P. Kubín

2. Provoz

I když pro návštěvníky byl DPP otevřen v červnu, přípravy obsahu, programu, prodávaných předmětů a dalšího zajištění provozu probíhaly intenzivně od začátku roku. **Personální zázemí DPP** je tvořeno dvěma celoročními úvazky (vedoucí – od 1. ledna 2024 RNDr. Jan Miklín, Ph.D. a edukátorka – od 1. 2. 2024 Mgr. Eva Sadílková). Ty během provozních měsíců doplňuje trojice pokladních s kombinací celých a polovičních úvazků od dubna do listopadu (resp. v roce 2024 – vzhledem k posunutému otevření – do prosince).

Otevírací doba byla stanovena stejně jako u ostatních objektů RMM, tzn. červen a září úterý–neděle 9–17, červenec–srpen pondělí–neděle 9–18 hod., říjen a listopad pátek–neděle 9–16 hodin. Mimořádně bylo otevřeno během podzimních prázdnin (29.–30. října) a o víkendu 7.–8. prosince. Pro školy či jiné skupiny je DPP otevřen na objednání dle domluvy.

Ceny vstupného byly stanoveny následovně: 150 Kč základní vstupné, 80 Kč snížené vstupné (děti 6–18 let, studenti po předložení potvrzení o studiu, senioři nad 65 let) a 300 Kč rodinné vstupné (2 dospělí + 1–4 děti). Slevy ze základního vstupného: sleva 10 %: po předložení

průkazek Sphere card, Senior pas, Rodinný pas, Brnopas; sleva 20 %: po předložení platného jízdního dokladu IDS JMK; sleva 50 %: po předložení průkazek ISIC, ITIC, GO25 (IYTC card, ZTP a ZTP/P), služební průkaz AOPK ČR. Zdarma: děti do 6 let, členové: Asociace muzeí a galerií ČR, Rady galerií ČR, Zvazu muzeí na Slovensku a ICOMOS, doprovod ZTP a ZTP/P. Úvodní komentář k expozici 200 Kč za skupinu max. 30 osob.

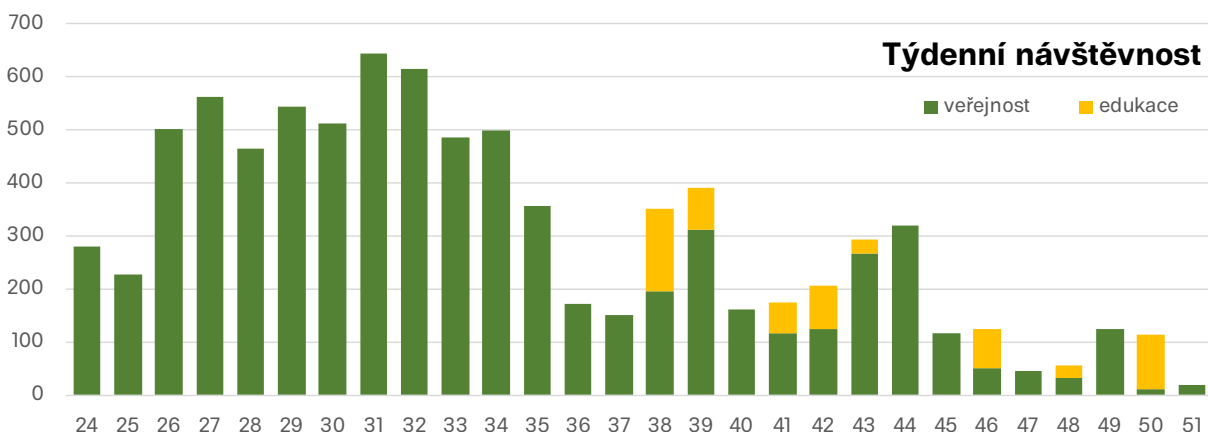
I po slavnostním otevření probíhaly dílčí úpravy a dodělávky, např. výroba a instalace krytů projektorů a akvária v expozici, doplnění několika málo opomenutých exponátů do Zdi pestrosti, stavební úpravy bezprostředního okolí DPP (které konečně zamezily zatékání vody při přívalových srážkách), instalace infomonitoru ve vstupní hale, částečný přesun technologie akvária do technické místnosti a doplnění digitálních dalekohledů na stůl s trojrozměrným modelem Pá-lavy, které se podařilo realizovat až v listopadu.

3. Návštěvnost

Průměrná denní návštěvnost byla v letních měsících (červen–srpen) 85 návštěvníků, v dalších měsících klesala a na návštěvnosti DPP se vý-

Přehled vstupů dle cenových kategorií

Kategorie	vstupů	podíl (návštěvnost)	
Dospělí	1705	22,1 %	40,0 %
Rodinné	3589	46,5 %	43,2 %
Děti (platící)	455	5,9 %	5,7 %
Senior	747	9,7 %	9,4 %
ISIC, ITIC, Alive, ZTP, AOPK	137	1,8 %	1,6 %
Zdarma/VIP	1081	0	14,0 %
celkem	7714	634 003	

razně projevovaly svátky či pořádané mimořádné akce. Velmi výrazný podíl (46,5 %) měly rodiny s dětmi za rodinné vstupné, vzhledem k prvnímu roku provozu a s tím spojenými aktivitami byl poměrně vysoký i počet volných vstupů. Vysoké množství návštěvníků se dotazovalo na původní archeologickou expozici (resp. zda je zde vystavená Věstonická Venuše), toto historické povědomí bude nejspíše ještě několik let přetrvávat.

4. Prodej suvenýrů

Upomínkové předměty a publikace jsou nabízeny v prostorách obchodu. V roce 2024 byl sortiment sestavován a v průběhu roku doplňován (i podle reakcí návštěvníků). Základním kritériem pro prodej je vazba na přírodu a krajinu CHKO Pálava, důraz je kladen na kvalitu a estetiku provedení, dostatečnou šíři nabídky (různé věkové a zájmové skupiny) a originali-

tu (s ohledem na ekonomiku výroby vlastních předmětů).

Turistické upomínkové předměty jsou nejvíce prodávanou skupinou zboží. Exkluzivně pro DPP byly připraveny **turistická známka a nálepka č. 2893 Dům přírody Pálavy** a **turistická vizitka Dům přírody Pálavy CZ-5852**. V prodeji jsou také turistické nálepky/vizitky Pálava a Věstonická Venuše.

Druhou nejprodávanější skupinou zboží byly **magnetky**, které byly vytvořeny v nejrůznějších velikostních, materiálových (dřevěné, skleněné, epoxidové i měkké) a motivových provedeních (ilustrace, fotografie), všechny v exkluzivním designu pro DPP. Stejně tak prodávané **pohlednice** (se zaměřením na pálavskou přírodu a krajinu) jsou vytvořeny exkluzivně pro DPP.

Nabídku doplňují **publikace** (jak o přírodě a krajině Pálavy, tak – vzhledem k poptávce ná-

Obchod v DPP a nabízený sortiment

vštevnicků – i historii a archeologii), originální trika, drobnosti jako pravítka, přívěšky nebo mapa na šátku, hry (kvarteto, pexeso a hry z produkce firmy Pipasik), originální šperky (s rostlinami zalitými v pryskyřici), největší podíl na tržbě měli plyšovi ptáčci (WildRepublic). Pálavské produkty zastupoval med a víno Domu přírody Pálavy č. 1.

Projekt **Víno domu přírody Pálavy** chce upozornit na vinaře, jejichž přístup k vinicím a vínu je ohleduplnější, než bývá zvykem – a na jejich příkladu ukázat, jak se lze vyrovnat s nejrůznějšími aspekty vinařství, které v kratším i dlouhodobém hledisku ovlivňují krajinu a přírodu. Víno je vytvářeno v limitovaném počtu, lahvováno v originální láhvi s autorským designem. Zisk z prodeje tohoto vína věnuje vinař po dohodě se Správou CHKO Pálava a Domem přírody Pálava na realizaci projektu pro pálavskou přírodu a krajinu, který je mu blízký.

Jako víno č. 1 byl vybrán ryzlink vlašský, ročník 2023, od Vinařství Plenér. Hrozny Ryzlinku vlašského vyrostly na svazích v obci Bavory, ve viniční trati Maliny. Ryzlink vlašský je pro oblast Pálavy typický. Spojení půdního podloží bohatého na vápenec a této odrůdy vytváří ve víně nezaměnitelné a jedinečné projevy ve vůni i chuti. Víno je spontánně kvašené, nefiltrované a minimálně sířené. Víno bylo vyrobeno v limitované edici 260 lahví.

Plenér hospodaří na deseti hektarech vinic v ekologickém režimu. Do svých vinic vysazují stromy, keře, byliny a přemýšlí nad řádkami révy v širším kontextu tvorby krajiny. Za vinařstvím Plenér stojí vinařka Dominika Černohorská a ortodontista Ivo Marek. Dominika je členkou spolku Mladí vinaři a zakladatelka iniciativy Pestrá vinice, která se snaží přinášet inspiraci pro vinaře a vinohradníky k budování pestrých vinic podporujících přirozenou biologickou ochranu v nich.

5. Akce pro veřejnost

Otevření Domu přírody Pálavy 2024

pátek–neděle 14.–16. června 2024 9:00–17:00

V pátek 14. června v 9:00 proběhlo slavnostní otevření Domu přírody Pálavy, odpoledne téhož

dne následovaly prohlídky pro občany Dolních Věstonic. Po oba víkendové dny jsme pro první návštěvníky s dětmi připravili nejrůznější aktivity v učebně, herně i blízkém okolí Domu přírody Pálavy: malování přírodními pigmenty, lov ryb po vzoru orla mořského nebo hledání a poznávání hmyzu u jezírka. Během prvního víkendu Dům přírody Pálavy navštívilo 279 návštěvníků.

Pálava v pohybu

čtvrtek 24. října v 17:00

Přednáška geologa dr. Iva Baroně z Akademie věd ČR, který představil nejnovější výsledky geologických výzkumů. Jeho zjištění o nečekaně velké a nedávné aktivitě horotvorných pohybů jsou – ve světle dosud uznávaných popisů vývoje Pálavy – doslova revoluční, a přednáška v Domě přírody Pálavy byla první, kde svůj komplexní pohled popisoval. Akce se zúčastnilo 22 návštěvníků.

Setkání na tahu

pondělí 28. října v 9:00–12:00

Ornitologická vycházka pod vedením dr. Romana Figury vedla na břeh Dolní a Střední Novomlýnské nádrže, na lokalitu Vysoká Zahrada a podél starého ramena Dyje u Dolních Věstonic. Za teplého a slunečného dne účastníci pozorovali mj. kormorány, orly mořské, více druhů hus, stopy činnosti bobra a další zajímavosti. Akce se zúčastnilo 50 lidí.

Ptačí prázdniny

úterý–středa 29.–30. října v 9:00–16:00

Na podzimní prázdniny jsme pro rodiče s dětmi připravili komentované prohlídky s nejrůznějšími úkoly a aktivitami v herně, jejichž tématem byla ptačí říše. Prohlídek a aktivit se zúčastnilo asi 170 návštěvníků.

Medové Vánoce

sobota–neděle 7.–8. prosince v 9:00–16:00

Na první prosincový víkend připravil Dům přírody Pálavy pro veřejnost program s drobnými aktivitami pro děti během prohlídky a hernou plnou medové vůně – s výrobou svíček, pečeti na záložky nebo mýdel, možnost poznat včelařské nástroje, zabydlet úl či relaxovat se včelími knihami. Prohlídek a aktivit se zúčastnilo 124 návštěvníků.

Další akce pro odbornou veřejnost

V učebně Domu přírody Pálavy také proběhlo několik seminářů a setkání: **setkání starostů Mikulovska** organizované dobrovolným svazkem obcí Mikulovsko (8. října, 30 účastníků), **seminář pro pedagogy** s představením edukačních programů všech poboček RMM (8. října, 10 účastníků), pracovní **setkání provozovatelů turistických cílů a informačních center** pod záštitou Destinační společnosti Pálava (21. října, 15 účastníků), **Setkání edukátorů Jihomoravského kraje** (18. listopadu, 22 účastníků), **výtvarný seminář pro pedagogy k soutěži Čarovné barvy země**, kterou organizuje Masarykovo muzeum v Hodoníně (19. listopadu, 16 účastníků).

6. Pracovní listy, edukační programy a akce pro školy

Pracovní list Letový deník dudka

Celobarevný pracovní list provázející expozici dětí (ve věku odpovídajícím prvnímu stupni základní školy) s pomocí úkolů nejrůznějších typů, doprovázený razítky za splnění jednotlivých částí a samolepkami (cena je 60 Kč včetně tužky).

Putování s kapkou Karličkou

Tématem hledačky je voda a sochy v Dolních Věs-

Výběr fotografií z akcí pro veřejnost

tonicích. Děti proveden po zhruba dvoukilometrové trase, za úspěšné vyluštění si mohou na pokladně Domu přírody Pálavy vyzvednout odměnu (drobné propagační materiály a další předměty). Cena je 60 Kč včetně tužky a modré pastelky, hledačka je také ve formátu PDF volně dostupná ke stažení na webu Domu přírody Pálavy.

Edukační programy

Ještě před samotným otevřením Domu přírody Pálavy připravila a vedla muzejní edukátorka programy na výletních lodích společnosti Lodní doprava Břeclav (vyhlídkové plavby na Dolní Novomlýnské nádrži, které mj. využívají i školní kolektivy), a to **Po nádržích s orlem mořským**

a **High fashion v ptačí říši**. Dům přírody Pálavy pro první sezónu (od září 2024) připravil čtyři edukační programy pro školy, probíhající přímo v expozici: **Dudek a jeho sousedé, Hmyzí mikro/makro, Na stopě... turistů, ochránců, rostlin a zvířat** a **Proměny krajiny**. Cena edukačních programů byla stanovena na 60 Kč/dítě (60minutový program), respektive 90 Kč/dítě (120minutový program). Kromě toho byl na druhý prosincový týden připraven sezónní program **Medové Vánoce**. Školy mohou také využít **komentovaný přechod Pálavy s průvodcem**.

Školy mohou také zakoupit **pracovní list Letový deník dudka** za zvýhodněnou cenu a **komen-**

Výběr fotografií z akcí pro školy a edukačních programů

tovanou prohlídku s aktivizujícími prvky (jednoduché pracovní listy ve dvou variantách dle věku doplněné výkladem průvodce).

Akce pro školy

Uklid'me Česko, uklid'me Pálavu

(26. března–11. dubna)

V rámci spolupráce s AOPK ČR, Správou CHKO Pálava, jsme spoluorganizovali akci Uklid'me Česko, uklid'me Pálavu, která probíhala v březnu a dubnu. Dům přírody Pálavy připravil mapovou aplikaci pro výběr a evidenci úklidových lokalit na katastru města Mikulov a zúčastněným školním kolektivům ze ZŠ Hraničářů Mikulov a ZŠ Mikulov – Valtická nabídl edukační aktivity pro zpestření samotného úklidu.

Projektový den Gymnázia Hustopeče

(7. června v ZŠ Dolní Věstonice)

Studenti v několikačlenných skupinách dostali dvojici fotografií (historický a současný pohled na krajinu Pálavy), jejich úkolem bylo popsat změny, kterých si všimli, a okomentovat, jaké důsledky tato změna mohla mít na biodiverzitu. Jednalo se o jednu z několika aktivit pro tuto akci, připravenou ve spolupráci se SCHKO Pálava a Ekonomicko-správní fakultou Mendelovy univerzity.

Jak znáte Pálavu (7. listopadu)

Po čtyřleté pauze se do organizace soutěže pro děti ze 6.–9. tříd místních škol zapojil kromě Správy CHKO Pálava a Domu dětí a mládeže Mikulov i Dům přírody Pálavy. Nejen cenami pro účastníky soutěž podpořilo také město Mikulov,

DSO Mikulovsko a program Komunita Nadace Orlen Unipetrol. Přihlásilo se šest týmů – z obou mikulovských základních škol (Valtická, Hraničářů) a gymnázia, Lednice, Drnholce a domácí tým z Dolních Věstonic.

Úkoly byly – v duchu motta expozice *O Pálavě, její kráse a pestrosti* – různorodé a zaměřené nejen na „školní“ znalosti, ale i smysly. První část byla tradiční: poznávačka pálavských rostlin a živočichů přímo v expoziční místnosti. Po krátké pauze následoval okruh po sedmi stanovištích zaměřených na poznání Pálavy všemi smysly. Školáci a šolačky tak poznávali plodiny podle vůně, chuti i hmatu, živočichy podle zvuků, na betonový model Pálavy se slepou mapou umísťovali vybrané body nebo měli za úkol zapamatovat si co nejvíce předmětů z ochránářova batohu. Ve třetí části se promítala krátká videa, která týmy připravovaly už před samotnou soutěží – měly v nich představit přírodní zajímavosti svého okolí.

V mezichase porota, tvořená Marcelou Effenbergerovou za DSO Mikulovsko, Alenou Židelovou (DDM Mikulov) a mikulovským radním Jiřím Szekerešem spolu s Jiřím Matuškou ze Správy CHKO Pálava sečetla body za všechny části a mohlo začít vyhlásování výsledků. Výsledky byly poměrně vyrovnané – celkem mohly týmy získat 110 bodů, rozdíl mezi prvním a posledním byl jen 9 bodů. Třetí místo obsadil tým Dolních Věstonic (80 bodů), na druhém se umístila mikulovská ZŠ Valtická (82,3 bodů) a doslova o pár desetin lepší výsledek vynesl na první příčku tým ZŠ Lednice (82,5 bodů). Díky podpoře partnerů soutěže mohli všichni dostat nejruznější ceny, zkrátka nedošli ani pedagogové.

Návštěvnost akcí pro školy a edukačních programů

program/akce	počet dětí	doprovod	skupin
Uklid'me Česko, uklid'me Pálavu	384	30	22
Projektový den Gymnázia Hustopeče	50	3	-
Jak znáte Pálavu	27	6	-
Dudek a jeho sousedé	261	37	16
Hmyzí mikro/makro	141	18	9
Na stopě	42	2	2
Komentovaná prohlídka pro školy	130	11	5
Přechod Pálavy s průvodcem	50	4	1
Po nádržích s orlem mořským	124	37	5
High fashion v ptačí říši	110	12	3
Medové Vánoce	92	13	9

